



**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL I. C. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2017 m. balandžio 26 d. Nr. 242-175

Vilnius

Lietuvos bankas gavo I. C. (toliau – pareiškėja) prašymą išnagrinėti tarp pareiškėjos ir *ERGO Insurance SE*, vykdančios veiklą per Lietuvoje įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą dėl atgręžtinio reikalavimo pagrįstumo.

N u s t a t y t a:

2016 m. gegužės 10 d. rytą pareiškėja, kaip įprastai, automobiliu vyko į darbą. Pareiškėjai staiga pasidarė labai silpna, ji nesuvaldė automobilio, išvažiavo į priešpriešinę eismo juostą, atsitrenkė į priešais važiuojantį automobilį ir pasišalino iš įvykio vietos. Maždaug po valandos į pareiškėjos darbovietę atvyko policijos pareigūnai ir paaiškino, kad pareiškėja, padariusi eismo įvykį, nuvažiavo iš įvykio vietos. Pareiškėja paties įvykio fakto, t. y. išvažiavimo į kitą eismo juostą ir susidūrimo su kitu automobiliu, neprisiminė. Savo apgadinto automobilio priekinės dalies taip pat nepastebėjo, nes, atvykusi į darbą, „automobilį pasistatė stovėjimo aikštelėje ir nuėjo į ofisą“. Nuvykusi į policiją, pareiškėja pateikė paaiškinimus ir iškart kreipėsi į savo šeimos gydytoją, ši nukreipė pareiškėją į Kauno klinikų Neurologijos skyrių, jame pareiškėja buvo hospitalizuota išsamiems tyrimams.

2016 m. rugpjūčio 19 d. dėl įvykusio įvykio buvo išnagrinėta administracinio teisės pažeidimo byla. Išnagrinėjus bylą, apklausus visus liudytojus ir ištyrus medicinos pažymą, buvo priimtas nutarimas bylą pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ATPK) 127 straipsnio (Kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėlęs nežymų sveikatos sutrikdymą arba nulėmęs turto sugadinimą) 2 dalį ir 130 straipsnio (nepaklusimas reikalavimui sustabdyti transporto priemonę arba pasitraukimas iš eismo įvykio vietos) 1 dalį nutraukti, „nesant administracinio teisės pažeidimo įvykio ir sudėties“. Remdamasi teismo nutarimu, pareiškėja prašė draudiko jos atžvilgiu pradėtą bylą dėl žalos atlyginimo regreso tvarka nutraukti, nes eismo įvykį pareiškėja sukėlė dėl staiga pablogėjusios sveikatos – ištikusio epilepsijos priepuolio.

Draudikas eismo įvykyje nukentėjusiam asmeniui atlygino jo patirtą žalą ir išmokėjo 929,61 Eur draudimo išmoką. Naudodamasis teisės aktuose įtvirtinta atgręžtinio reikalavimo teise, kai draudėjas dėl savo kaltės neįvykdo ar netinkamai vykdo įstatymuose ir kituose norminiuose aktuose transporto priemonės valdytojui nustatytas pareigas, draudikas reikalauja iš pareiškėjos gražinti pirmiau minėtą nukentėjusiajam asmeniui sumokėtą sumą.

Draudiko teigimu, įvykus eismo įvykiui, bene svarbiausia su juo susijusio vairuotojo (eismo dalyvio) pareiga pagal Kelių eismo taisykles – nepasišalinti iš eismo įvykio vietos, pranešti policijai apie įvykį ir imtis kitų veiksmų. Šie reikalavimai, anot draudiko, yra svarbūs tuo, kad, įvykus eismo įvykiui, kuo operatyviau ir objektyviau būtų išaiškintos eismo įvykio aplinkybės, dalyviai, asmeniui ir (ar) turtui padarytos žalos dydis ir už ją kylanti civilinė atsakomybė.

Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795, (toliau – Taisyklės) 59.4 papunktyje įtvirtinta draudiko teisė reikalauti, kad sumokėtas dėl padarytos žalos sumas gražintų atsakingas už žalos padarymą asmuo, jeigu jis pasišalino iš įvykio vietos.

Draudikas nurodė, kad administruojant žalos bylą buvo nustatyta, kad pareiškėja pasišalino iš eismo įvykio vietos, šią aplinkybę patvirtina Kelių policijos surinkta medžiaga, todėl draudikas pateikė pareiškėjai pretenziją dėl žalos atlyginimo regreso tvarka. Draudikas prašo Lietuvos banko pareiškėjos reikalavimą atmesti kaip nepagrįstą, nes jo pareiškėjai pateiktas atgręžtinis reikalavimas yra pagrįstas teisės aktų nuostatomis.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Išnagrinėjus pateiktus dokumentus bei šalių paaškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas iš esmės kyla dėl draudiko pareiškėjos atžvilgiu pateikto atgręžtinio reikalavimo pagrįstumo, t. y. dėl draudiko teisės reikalauti, kad pasišalinusi iš eismo įvykio vietos pareiškėja grąžintų draudiko eismo įvykyje nukentėjusiam asmeniui išmokėtos draudimo išmokos dydžio sumą.

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktos medžiagos, pareiškėja kreipimesi keliamą reikalavimą pripažinti draudiko atgręžtinį reikalavimą pareiškėjos atžvilgiu kaip nepagrįstą iš esmės grindžia tuo, kad jos pasitraukimas iš eismo įvykio vietos buvo nulemtas staiga pablogėjusios sveikatos būklės ir ji administracine tvarka nebuvo bausta už pasitraukimą iš eismo įvykio vietos. Draudikas atgręžtinio reikalavimo pareiškėjos atžvilgiu pagrįstumą grindžia teisės aktų nuostatomis, suteikiančiomis teisę draudikui reikalauti grąžinti nukentėjusiajam sumokėtas sumas, jeigu atsakingas už žalos padarymą asmuo pasišalino iš eismo įvykio vietos.

Vertinant pareiškėjos kreipimesi nurodyto reikalavimo pagrįstumą, visų pirma pažymėtina tai, kad transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo, eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo principus, taip pat draudiko atgręžtinio reikalavimo teisės įgyvendinimo tvarką ir atvejus reglamentuoja specialusis teisės aktas – Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymas (toliau – TPVCAPD įstatymas) ir Taisyklės.

TPVCAPD įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta, kad draudikas, sumokėjęs išmoką, turi teisę reikalauti, kad sumokėtas dėl padarytos žalos sumas grąžintų atsakingas už žalos padarymą asmuo, jeigu jis pasišalino iš įvykio vietos. Iš esmės analogiška nuostata įtvirtinta ir Taisyklių 59.4 papunktyje¹. Atsižvelgiant į pirmiau minėtų teisės aktų nuostatas ir į tarp šalių kilusio ginčo esmę, darytina išvada, kad, sprendžiant, ar pareiškėjos draudiko atžvilgiu keliamas reikalavimas yra pagrįstas, būtina įvertinti, ar minėtos teisės aktų nuostatos suteikia teisę draudikui atgręžtinio reikalavimo teisę TPVCAPD įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto pagrindu realizuoti tik tais atvejais, kai pasišalinimas iš eismo įvykio vietos yra tyčinis ir asmeniui už tai yra taikyta administracinė atsakomybė, ar atgręžtinio reikalavimo teisę TPVCAPD įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto prasme draudikui priklauso, nepaisant atsakingo už žalos padarymą asmens kaltės formos ir to, ar jam buvo taikyta administracinė (baudžiamoji) atsakomybė, jei nustatyta, kad toks asmuo iš eismo įvykio vietos pasišalino.

Aiškinant minėtų teisės aktų nuostatas, pabrėžtina, kad nei TPVCAPD įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto, nei Taisyklių 59.4 papunkčio nuostatos draudiko atgręžtinio reikalavimo teisei įgyvendinti nenumato reikalavimo kvalifikuoti pasišalinimą iš eismo įvykio vietos kaip administracinį teisės pažeidimą, taip pat nesieja šiuo pagrindu įtvirtintos draudiko

¹ „Atsakingas draudikas, sumokėjęs draudimo išmoką, turi teisę reikalauti, kad sumokėtas dėl padarytos žalos sumas grąžintų atsakingas už žalos padarymą asmuo (transporto priemonę vairavęs asmuo arba kitas teisės aktų nustatyta tvarka atsakingas už žalos padarymą asmuo), jeigu jis arba asmuo, už kurį jis atsako, pasišalino iš įvykio vietos.“

atgręžtinio reikalavimo teisės su pasišalinusio iš eismo įvykio vietos atsakingo už žalą padarymą asmens kaltės *forma*.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, aiškindamas pirmiau nurodytas teisės aktų nuostatas, 2014 m. sausio 2 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-108/2014, yra pažymėjęs, kad „kasatoriaus nurodyta aplinkybė – KET taisyklių nepažeidimas tyčia, neturi teisinės reikšmės šioje byloje sprendžiant klausimą dėl žalos atlyginimo ieškovui priteisimo. Apeliacinės instancijos teismas teisingai nurodė, kad civilinėje teisėje prievolė atlyginti žalą atsiranda ne tik esant tyčinei kaltės formai, bet ir neatsargumui (CK 6.248 straipsnio 2 dalis). Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo 22 straipsnio, reglamentuojančio draudiko sumokėtų išmokų grąžinimą, 1 dalies 4 punkte nustatyta, kad draudikas, sumokėjęs išmoką, turi teisę reikalauti, kad sumokėtas dėl padarytos žalos sumas grąžintų atsakingas už žalą padarymą asmuo, jeigu jis pasišalino iš įvykio vietos. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (redakcija, aktuali nuo 2008 m. balandžio 11 d.) 59.4 punkte nustatyta, kad atsakingas draudikas, sumokėjęs draudimo išmoką, turi teisę reikalauti, kad sumokėtas dėl padarytos žalos sumas grąžintų atsakingas už žalą padarymą asmuo (transporto priemonę vairavęs asmuo arba kitas teisės aktų nustatyta tvarka atsakingas už žalą padarymą asmuo), jeigu jis arba asmuo, už kurį jis atsako, pasišalino iš įvykio vietos. Šiose įstatymo ir Taisyklių nuostatose, kuriomis remiasi ieškovas, grįsdamas savo reikalavimą, *nenustatyta*, kad KET taisyklių pažeidimas ar pasišalinimas iš įvykio vietos *turi būti tyčinis*. Teisėjų kolegija taip pat pažymi, kad, kaip teisingai nurodė apeliacinės instancijos teismas, asmens civilinės atsakomybės klausimas civilinėje byloje gali būti sprendžiamas nepriklausomai nuo to, ar jam buvo taikyta administracinė atsakomybė. Vienu veiksmu gali būti padaroma žala skirtingoms vertybėms, kurias saugo ir gina skirtingos teisės šakos: administracinė, baudžiamoji, civilinė, darbo teisė. Taigi tas pats veiksmas gali būti kvalifikuojamas ir kaip nusikaltimas, ir kaip deliktas, ir kaip drausmės pažeidimas. Atitinkamai asmeniui už tą patį veiksma gali būti taikomos skirtingos teisinės atsakomybės rūšys.“

Pažymėtina, kad kiekvienas asmuo turi pareigą laikytis tokio elgesio taisyklių, kad savo veiksmais nepadarytų kitam asmeniui žalą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.263 straipsnio 1 ir 2 dalys). Pagal Civilinio kodekso 6.248 straipsnio 3 dalį, laikoma, kad asmuo kaltas, jei, atsižvelgiant į prievolės esmę ir kitas aplinkybes, jis nebuvo tiek rūpestingas ir apdairus, kiek atitinkamomis sąlygomis buvo būtina.

Iš ginčo nagrinėjimo medžiagoje nurodytų (Utenos rajono apylinkės teismo 2016 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas administracinėje byloje Nr. A2.6-582-958/2016) ir nagrinėjant ginčą Lietuvos banke nustatytų aplinkybių matyti, kad pareiškėja iš 2016 m. gegužės 10 d. eismo įvykio vietos pasišalino. Pirmiau minėtame Utenos rajono apylinkės teismo nutarime nurodyta, kad pareiškėjai surašytas administracinio teisės pažeidimo protokolas dėl to, kad ji nepasirinko saugaus greičio, neatsižvelgė į oro sąlygas, vietovės reljefą, eismo intensyvumą, nesuvaldė transporto priemonės, įvažiavusi į priešpriešinę eismo juostą, atsitrenkė į ten važiavusią transporto priemonę ir, pažeisdama Kelių eismo taisyklių reikalavimus, pasišalino iš eismo įvykio vietos. Teismas nustatė, kad tokiais veiksmais pareiškėja padarė administracinius teisės pažeidimus, numatytus ATPK 127 straipsnio 2 dalyje ir 130 straipsnio 1 dalyje. Šios aplinkybės neneigia ir pati pareiškėja, tačiau, jos vertinimu, atsižvelgiant į tai, kad jos pasitraukimas iš eismo įvykio vietos Utenos rajono apylinkės teismo, nagrinėjusio administracinio teisės pažeidimo bylą, nebuvo įvertintas kaip administracinis teisės pažeidimas ATPK 130 straipsnio 1 dalies prasme, jis neturėtų būti traktuojamas ir kaip pasišalinimas iš eismo įvykio vietos TPVCAPD įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto, suteikiančio draudikui atgręžtinio reikalavimo teisę, prasme. Utenos rajono apylinkės teismo 2016 m. rugpjūčio 19 d. nutarime taip pat nurodyta, kad iš medicinos dokumentų matyti, kad pareiškėja nuo 2009 m. serga epilepsija, „jai yra diagnozuota židininė (dalinė) simptominė epilepsija ir epilepsiniai sindromai su sudėtiniais (kompleksiniais) daliniais priepuoliais.“ Iš asmens blaiavimo testo matyti, kad įvykio dieną pareiškėja buvo blaivi. Teismo ištirti duomenys patvirtina, kad pareiškėja apgadino kito asmens automobilį ir iš įvykio vietos

pasišalino. Tačiau pareiškėjos paaiškinimai, jos gydytojos parodymai ir medicinos dokumentai leido teismui padaryti išvadą, kad pareiškėja vairuodama buvo nesąmoninga, prarado galimybę automobilį suvaldyti, todėl negalėjo išvengti pasekmių, numatytų ATPK 127 straipsnio 2 dalyje, ir nesuvokė, jog pasišalino iš įvykio vietos. Remdamasis nustatytais aplinkybėmis Utenos rajono apylinkės teismas nutarė administracinio teisės pažeidimo bylą nutraukti ir pasiūlyti Kelių policijai spręsti klausimą, ar pareiškėjos sveikatos būklė atitinka minimalias normas, taikomas asmenims, vairuojantiems transporto priemones.

Vertinant pareiškėjos argumentus, kuriais ji grindžia draudiko atžvilgiu keliamo reikalavimo pagrįstumą, vis dėlto pažymėtina tai, kad, kaip jau buvo nurodyta pirmiau, nei TPVCAPD įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto ir Taisyklių 59.4 papunkčio nuostatos, nei jas išaiškinanti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika nesieja draudiko atgręžtinio reikalavimo teisės su atsakingo už žalos padarymą asmens tyčia ir administracinės (ar baudžiamosios) atsakomybės jam pritaikymu. Taigi, vadovaudamasis TPVCAPD įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto ir Taisyklių 59.4 papunkčio nuostatomis, draudikas, sumokėjęs išmoką, turi teisę reikalauti, kad sumokėtas dėl padarytos žalos sumas grąžintų atsakingas už žalos padarymą asmuo, *nesvarbu, ar pasišalinimas iš eismo įvykio vietos buvo kvalifikuotas kaip administracinis teisės pažeidimas ir asmeniui už tai taikyta administracinė atsakomybė, jei buvo nustatytas faktas, kad atsakingas už žalos padarymą asmuo iš eismo įvykio vietos pasišalino*. Konstatavus faktą, kad pareiškėja iš 2016 m. gegužės 10 d. eismo įvykio vietos pasišalino, konstatuotina ir tai, kad pareiškėja, kaip didesnio pavojaus šaltinio, kuriam taikomi didesni atidumo ir rūpestingumo standartai, valdytoja, nagrinėjamu atveju nebuvo tiek rūpestinga ir apdairi, kiek atitinkamomis sąlygomis buvo būtina, ir savo veiksmais lėmė žalos nukentėjusiam asmeniui atsiradimą, o esant nustatytų aplinkybių visumai, savo veiksmais (pasitraukimu iš eismo įvykio vietos) suteikė pagrindą draudikui realizuoti atgręžtinio reikalavimo teisę, įtvirtintą TPVCAPD įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 4 punkte.

Be to, Civilinio kodekso 6.253 straipsnis įtvirtina atleidimo nuo civilinės atsakomybės sąlygas ir nustato pagrindus, kuriems esant civilinė atsakomybė netaikoma, taip pat asmuo gali būti visiškai ar iš dalies atleistas nuo civilinės atsakomybės, t. y. dėl nenugalimos jėgos, valstybės veiksmų, trečiojo asmens veiksmų, nukentėjusio asmens veiksmų, būtinojo reikalingumo, būtiniosios ginties, savigynos. Pažymėtina, kad situacija, kai dėl staiga pablogėjusios sveikatos būklės nesuvaldžius transporto priemonės padaroma žala kitam asmeniui, neatitinka nė vieno iš pirmiau minėtame Civilinio kodekso straipsnyje nustatytų pagrindų, kuriais remiantis pareiškėja galėtų būti visiškai ar iš dalies atleista nuo civilinės atsakomybės.

Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, – pirmiau konstatuotų aplinkybių visumą, nurodytų teisės aktų nuostatas ir jas išaiškinančią aktualią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, darytina išvada, kad draudikas, sumokėjęs 2016 m. gegužės 10 d. eismo įvykio metu žalą patyrusiam asmeniui draudimo išmoką, atsakingam už žalos padarymą asmeniui – pareiškėjai pasišalinus iš eismo įvykio vietos, įgijo teisę į sumokėtų sumų grąžinimą TPVCAPD įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 4 punkto pagrindu, todėl pareiškėjos draudiko atžvilgiu keliamas reikalavimas pripažinti draudiko atgręžtinį reikalavimą pareiškėjos atžvilgiu kaip nepagrįstą ir įpareigoti jo atsisakyti vertintinas kaip nepagrįstas, todėl atmetinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos I. C. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po

Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius